

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2020. (II. 4.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.I.517/2018/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gellér Balázs József ügyvéd, Gellér és Bányos Ügyvédi Iroda) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és abban kérte a Kúria Bfv.II.842/2018/9. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.B.98/2017/27. számú ítéletére és a Zalaegerszegi Törvényszék Bf.494/2017/17. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal. Kérte továbbá mindhárom bírósági határozat megsemmisítését az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének, C) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (3) bekezdésének, II. cikkének, valamint XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdésének a megsértése miatt.
- [2] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előzményeit érintően az alábbiakat adta elő. Az – egyéb terheltek mellett az – indítványozó ellen folyt büntetőeljárásban első alkalommal a Zalaegerszegi Járásbíróság 14.B.641/2012/116. számon 2014. január 17-én hozott elsőfokú ítéletet, amelyet a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság 2015. január 16-án kelt Bf.412/2014/420. számú végzésével hatályon kívül helyezett, egyúttal az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására utasította. A megismételt eljárásban a Zalaegerszegi Járásbíróság 5.B.98/2017/27. számon 2017. július 3-án hozott elsőfokú ítéletet, amely a Zalaegerszegi Törvényszék mint másodfokú bíróság Bf.494/2017/17. számú ítéletével 2018. március 2-án emelkedett jogerőre. A megismételt eljárásban a Zalaegerszegi Járásbíróság az indítványozót bűnösnek mondta ki kétféle folytatólagosan elkövetett csalás bűntettében mint bűnsegédet [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény, a továbbiakban: régi Btk., 318. § (1) bekezdés, (2) bekezdés c) pont, (6) bekezdés b) pont alapján]; 76 rendbeli közokirat-hamisítás bűntettében mint bűnsegédet, amely 32 esetben folytatólagos [a régi Btk. 274. § (1) bekezdés b) pontja alapján]; 26 rendbeli közokirat-hamisítás bűntettében mint bűnsegédet [a régi Btk. 274. § (1) bekezdés a) pontja alapján]; 38 rendbeli folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségében mint bűnsegédet [a régi Btk. 276. § alapján]. Mindezek miatt az indítványozót mint bünszervezetben elkövetőt halmazati büntetésül 3 év fegyházbüntetésre ítélte azzal, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható, és 4 évre eltiltotta a közügyek gyakorlásától, továbbá egy évre eltiltotta a közúti járművezetéstől. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét az indítványozót érintően helyben hagyta. A Kúria az indítványozó által előterjesztett felülvizsgálati indítványt elutasította.
- [3] Az ítéletekben rögzített tényállás értelmében az indítványozó egy olyan bünszervezetben vett részt, amely 2011 nyarától 2012 januárjáig működött, és amely tagjainak a tevékenysége abban állt, hogy hamis okiratokkal, kis vagy jelképes kezdőösszeg befizetése után, előfizetéssel nagy értékű mobiltelefonokat vásároltak, majd azokat másoknak értékesítették. Az indítványozó tevékenysége részben a hamis okiratok, bélyegzők elkészítésére, részben társai szállítására terjedt ki. Tisztában volt azzal, hogy az okiratok és a bélyegzők hamisak, és azokat mire fogják felhasználni, továbbá azzal is, hogy szállított társai milyen büncselekményt követnek el.
- [4] Az ítéletekben a bíróságok a bünszervezet törvényi fogalmát a 4/2005. Büntető jogegységi határozatra figyelemmel alkalmazták, megállapítva, hogy a törvényi fogalom világos jogi norma, és a jogegységi határozat sem tartalmaz alaptörvény-ellenes megállapításokat.
- [5] Az indítványozó szerint a Kúria sérelmezett végzésének – továbbá a Zalaegerszegi Törvényszék és a Zalaegerszegi Járásbíróság támadott ítéleteinek – ezen, a bünszövetség fogalmával és annak konkrét ügyre történt alkalmazásával összefüggő megállapításai több alkotmányjogi aggályt, illetve alapvető alkotmányossági kérdést vetnek fel.

- [6] A bünszervezet fogalmi ismérveit érintően a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria határozatait áttekintve az indítványozó álláspontja szerint megfigyelhető a bünszervezeti elkövetés rendkívüli expanziója. Az alsóbb bíróságok ugyan törekednek a bünszervezet fogalom szűkítésére, a legfelső bírói fórumok tevékenysége azonban ezzel ellentétes. Ennek eredményeként az egymásnak ellentmondó határozatok már a jogbiztonságot fenyegetik.
- [7] Nemzetközi és hazai szakirodalmi álláspontokra hivatkozva fejtette ki az indítványozó, hogy az adott súlyú büntetőjogi fellépés a szervezett bűnözés olyan formáival kapcsolatban indokolt, ahol határon átnyúló jelleggel, nagyszámú bűncselekményt követnek el, a bűnözésből realizált haszon révén a bűnözők beépülnek a politika vagy a gazdaság világába, a szervezet pedig a tagoktól elkülönülő, önálló hatalommá válik. Hivatkozása szerint helytállóan mutatott rá a Fővárosi Ítéletábrla – a 4.Bf.21/2015/146. számú ítéletében –, hogy a társas bűnelkövetési formák közül a határokon átnyúló szervezett bűnelkövetés és a kifejezetten bűnelkövetésre szerveződött csoportok megjelenése kényszerítette ki a jogalkotói fellépést és a bünszervezet szabályozását. Erre az összefüggésre utalt továbbá az Alkotmánybíróság is a 3031/2017. (III. 7.) AB határozatban (Indokolás [71]).
- [8] A Kúria ugyanakkor az indítványozó szerint formálisan értelmezi a törvényi fogalmi elemeket, és ezáltal egyre tágítja a bünszervezet fogalmát.
- [9] A BH2008. 139. számon közzétett, és a támadott kúriai végzésben is hivatkozott (Kúria végzése, Indokolás [113]) határozat elvi érveléssel rögzítette, hogy a fogalmi ismérvek törvényi meghatározása kimerítő, azok más – így például nemzetközi jogi aktusokból fakadó – ismérvekkel nem bővíthetők. Nem része tehát a törvényi fogalomnak a jogtalan vagyoni haszonszerzés célzata, a „bűnös profitszerzés” vagy az erre való törekvés. A BH2016. 234. számú döntés értelmében pedig a bünszervezeten belüli személyes ismeretség valamennyi elkövetővel nem feltétele a bünszervezeten belüli elkövetés megállapításának, és a bünszervezetnek nem törvényi kritériuma a hierarchikus kapcsolat sem. A BH2011. 299., BH2009. 96. számú döntések értelmében pedig az összehangoltság meglétének nem feltétele a más cselekvők kilétének ismerete, a bünszervezeten belüli közvetlen, illetve személyes kapcsolat, ilyen elvárást a törvény sem kíván meg. A BH2018. 106. számú döntés értelmében továbbá „a bünszervezetben elkövetésre vont jogkövetkeztetésnek van helye (az egyéb törvényi feltételek megléte esetében), ha az elkövetési magatartások egymást kiegészítő jellegűek, azok kapcsolódása a célzott és végrehajtott bűncselekményhez kölcsönös, az adott tényállászerű elkövetési magatartás keretei közé illeszkedő cselekmény más személy előző cselekményéhez társul, avagy a célzott bűncselekmény megvalósulásához további láncolatot tevékenységet feltételez”.
- [10] A BH2008. 139. számon közzétett határozatban a bíróság ugyanakkor rögzítette, hogy a bünszervezet léte megállapítható akkor is, ha a hosszabb időre szervezett és összehangoltan működő, legalább három főből álló csoport, beleértve a büntetendő előkészületet és a kísérletet is, még egyetlen bűncselekményt sem követett el, de több, a törvényben meghatározott súlyú bűncselekmény elkövetése a célja. Az indítványozó úgy véli, hogy ezzel a döntéssel a Legfelsőbb Bíróság egyrészt eloldotta a magyar törvényi fogalmat a megalkotás alapjául szolgáló nemzetközi kötelezettségektől, másrészt mind a bűncselekmények számát, mind azok stádiumát illetően kiterjesztette a bünszervezet alkalmazási körét. Ez a kiterjesztés pedig a törvényhozói akarattal is ellentétes volt, hiszen a kapcsolódó miniszteri indokolás szerint legalább kísérleti stádiumba kellett juttatni a cselekményt, azaz az előkészületet a törvényalkotó nem kívánta a bünszervezet körében értékelni.
- [11] A bünszervezetben elkövetés megállapításának a kiterjesztését a Legfelsőbb Bíróság az indítványozó szerint a 4/2005. Büntető jogegységi határozatban is folytatta, még hozzá elkövetői oldalról. A jogegységi határozat szerint bünszervezetben való elkövetés megállapítható azzal szemben is, aki – eseti jelleggel – akár egyetlen cselekményt tettesként vagy részesként valósít meg. Az indítványozó álláspontja az, hogy ez a megközelítés szintén túlmutat a törvényalkotó szándékán.
- [12] Az indítványozó további érve értelmében a törvényi definíció szerint a bünszervezet célja legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett szándékos bűncselekmények elkövetése, amiből világosan következik, hogy minimálisan két, egyenként is legalább 5 évi szabadságvesztéssel fenyegetett bűncselekmény elkövetésének célja szükséges a bünszervezet megállapításához. A Legfelsőbb Bíróság azonban folytatólagosan elkövetett bűncselekmény esetén is lehetőséget látott a bünszervezetben való elkövetés megállapítására. Ez a következtetés az indítvány értelmében nemcsak a bünszervezet, hanem a folytatólagosság törvényi fogalmával is ellentétes.
- [13] Mindennek következtében a Kúria számos, önmagában közepes vagy akár csekélyebb súlyú bűncselekmény kapcsán teszi alkalmazhatóvá azon hátrányokat, amelyek bünszervezeti elkövetés esetén állnak fenn. Az indítványozó úgy véli, hogy ennek eredményeként a hazai bünszervezet-fogalom nemcsak a köznapi és kriminológiai fogalmától távolodik, hanem azoktól a nemzetközi instrumentumoktól is, amelyek a bünszervezet-fogalom módosítását szükségessé tették. A Kúria értelmezése ezen felül messze túlmutat a jogalkotói célra is.

- [14] A fogalom értelmezésének a kiterjesztése pedig alkotmányos problémákat vet fel. A bünszervezet fogalmának, valamint az azzal együtt járó és az elkövetőre nézve súlyosan hátrányos jogkövetkezményeknek a kiterjesztő jellegű alkalmazása ugyanis már önmagában is ellentétes az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztjével, ami konkrét eljárásban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljáráshoz való jog egyik részjogosítványának, a bírói függetlenségnek a megsértéséhez vezet.
- [15] A kiterjesztő értelmezés ezen felül ellentétes a jogbiztonságból fakadó és a normatartalommal szemben támasztható követelményekkel, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével, mivel az alkalmazható jogkövetkezményt kiszámíthatatlanná teszi.
- [16] Az a tény, hogy a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria jogértelmezése több ponton is eltér a bünszervezet fogalmától, felveti az indítványozó szerint annak a lehetőségét is, hogy a bíróságok nem csupán jogértelmezést végeznek és jogot alkalmaznak, hanem a jogalkotó helyébe lépve – jogot alkotva – a normát a jogalkotó szándékán túlmutató tartalommal töltik meg. Ez utóbbi esetben ugyanis sérül az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése szerinti hatalommegosztás elve.
- [17] Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését az indítványozó a bünszervezet céljával, a szándékossággal és a bűnfelelősség elvével összefüggésben felmerülő aggályokkal kívánta igazolni. Hivatkozása szerint a Kúria sérelmezett döntésében rögzítette, hogy „a bünszervezet tagjainak nem a bünszervezet által elkövetett bűncselekmény büntetési tételét, hanem az elkövetett bűncselekmény alapjául szolgáló tényeket kell ismernie”. Nem kell tehát tudnia az elkövetőnek, hogy a jelentős kárt okozó csalás büntetési tétele 1–5 évig terjedő szabadságvesztés, azzal azonban tisztában kell lennie, hogy a cselekménnyel 5,50 vagy 500 millió Ft kárt okoznak. Ehhez azonban az indítvány szerint folyamatosan össze kellett volna vetnie az ország különböző pontjain különböző forgalmazók által az egyes konkrét mobiltelefonok vonatkozásában alkalmazott árakat. Az indítványozó szerint ezen felül különös jelentőséggel bír, hogy ezen összeg nagysága szorosan összefüggött a minősítési és rendbeliségi kérdésekkel. A bünszervezet feltételét képező ötéves büntetési tétel ugyanis a folytatólágosság szabálya alapján vált az ügyében alkalmazhatóvá. Mindennek ismeretében kérdésként merül fel, hogy ha a bíróság ítélezése az összeg megállapításával kapcsolatos ilyen összefüggéseken alapult, mennyiben érvényesülhetett esetében az előreláthatóság követelménye.
- [18] 2. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz befogadható-e, vagyis megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.
- [19] A befogadhatóság feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány az alábbiak szerint nem volt befogadható.
- [20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria tájékoztatása szerint a támadott végzést az indítványozó 2018. december 27-én, a védő 2019. január 8-án vette át. A panaszt így az indítványozó jogi képviselője 2019. március 8-án határidőben adta postára.
- [21] Az indítványozó jogi képviselője eljárási jogosultságát az indítványhoz csatolt meghatalmazással megfelelően igazolta, így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (6) bekezdése szerinti előírásnak is megfelelt.
- [22] Részben tesz eleget ugyanakkor az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében a határozott kérelemmel összefüggésben rögzített feltételeknek, mivel megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés, C) cikk (1) bekezdés, I. cikk (3) bekezdés, II. cikk, valamint XXVIII. cikk (1) és (4) bekezdés], illetve az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét. Meghatározza továbbá az Alkotmánybíróság által vizsgálandó konkrét bírósági határozatokat, valamint kifejezett kérelmet fogalmaz meg a megsemmisítésükre.
- [23] Nem tartalmaz azonban egyértelmű indokolást az indítvány arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért állnak ellentétben az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó részletesen kifejtette ugyanis, hogy a Kúria gyakorlata miért nem felel meg az Alaptörvényből levezethető követelményeknek. Nem adott választ ugyanakkor az indítványozó arra, hogy a konkrét bírósági határozatok alaptörvény-ellenesége – az indítványozó által alaptörvény-ellenesnek minősített kúriai joggyakorlatból fakadóan – mely konkrét, az adott esetben fennálló indokok alapján állapítható meg. Az indítvány ezen hiányossága már önmagában is akadályozza az indítvány érdemi vizsgálatának, amely ugyanakkor az alábbi okok miatt sem volt lefolytatható.

- [24] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 26–27. §-ai értelmében az Alaptörvényben biztosított jogok védelmének eszköze. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság az Alaptörvény hatályba lépése után is fenntartotta korábbi értelmezését, mely szerint a jogbiztonság önmagában nem alapjog, így a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére alkotmányjogi panaszt csak kivételes esetben – visszaható hatályú jogalkotás és a felkészülési idő hiánya esetén [lásd pl. 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [14]–[17]; 3323/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [9]] – lehet alapítani. Tekintettel arra, hogy az indítványozó kifogásai nem esnek ezen kivételes esetek alá, az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére alapított indítványi elem érdemben nem volt vizsgálható. Önállóan nem szabályoz az indítványozó számára biztosított alapjogot az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, valamint a C) cikk (1) bekezdése sem. Az I. cikk (3) bekezdése az Alkotmánybíróság gyakorlatában kikristályosodott általános alapjogvédelmi tesztet deklarálja. A C) cikk (1) bekezdése a magyar állam működésének alapjaként nevesíti a hatalom megosztásának elvét, alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés sem deklarál. Erre tekintettel nem volt helye az utalt indítványi elemek érdemi vizsgálatának sem.
- [25] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja továbbá az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen az Abtv. 27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti tartalmi követelményeket. Ezeket a feltételeket vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] Az indítvány eleget tesz az Abtv. 27. §-ából fakadó feltételeknek, mivel a büntetőeljárást lezáró jogerős határozat ellen irányul. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette. A támadott döntéseket érintően továbbá az indítványozó alkotmányjogi panasz előterjesztésére jogosultnak tekinthető, és figyelemmel arra, hogy a megsemmisíteni kért bírósági határozatok alapjául szolgáló büntetőeljárásnak terheltje volt, nyilvánvalóan érintett is.
- [27] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának az is feltétele, hogy az indítvány a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [28] 4.1. Az indítványozó okfejtése szerint a bünszervezet-fogalom értelmezésének a kiterjesztése – egyebek mellett – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben vet fel alkotmányos problémákat. A bünszervezet fogalmának, valamint az azzal együtt járó és az elkövetőre nézve súlyosan hátrányos jogkövetkezményeknek a kiterjesztő jellegű alkalmazása ugyanis már önmagában is ellentétes az alapjogok korlátozásának az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti tesztjével, ami konkrét eljárásban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés szerinti tisztességes eljárásból való jog egyik részjogosítványának, a bírói függetlenségnek a megsértéséhez vezet.
- [29] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése mindenkinek alapvető jogot biztosít ahhoz, hogy az ellene emelt vádról, vagy valamely perben a jogairól és kötelezettségeiről törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, észszerű határidőn belül döntsön. Az alkotmányos szabály – egyebek mellett – azt kívánja meg, hogy a büntetőügyekben emelt vádról olyan bíróság hozzon döntést, amely független és pártatlan. A törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága olyan általános jogelv, amely az emberi jogok védelme érdekében megkötött valamennyi jelentősebb univerzális és regionális nemzetközi egyezménynek sajátja {részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [30] „Az Alkotmánybíróság értékelése szerint a tisztességes bírói eljárásokhoz tartozó függetlenség és pártatlanság két különböző, önálló követelmény, amelyek ugyanakkor az egyes bírósági eljárásokban kizárólag egymásra tekintettel nyerhetnek értelmet a következők szerint. [...] A bírói hatalom függetlensége olyan alkotmányos érték, amelynek érvényesülését egyfelől az intézményi-szervezeti, pénzügyi és döntéshozatali autonómia, másfelől pedig az egyes bírák függetlensége tekintetében megfogalmazott szabályoknak szükséges biztosítaniuk. [...] A bíróság pártatlan eljárása a függetlenség alkotmányos értékéhez szorosan kapcsolódik: kizárólag egy független bíróság képes az egyedi ügyekben pártatlanul eljárni. A függetlenség követelményéhez képest a pártatlanság az ügyben eljáró bíróval szemben egyfelől azt az elvárást fogalmazza meg, hogy a megítélendő ügy tekintetében ne rendelkezék előítéletekkel, másfelől pedig az ügyben szereplő egyik fél javára, avagy hátrá-

- nyára se legyen elfogult [erről lásd: ENSZ Emberi Jogi Bizottságának (a továbbiakban: Emberi Jogi Bizottság) 387/1989. számú, *Arvo O. Karttunen kontra Finnország* ügyben hozott döntésének 7.2. pontját]” {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [26]}.
- [31] Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}.
- [32] Figyelemmel a függetlenség követelményének fentiekben meghatározott alkotmányos tartalmára, az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó okfejtése olyan általános, és jórészt az alapjogok korlátozásának általános tesztjével összefüggő megállapításokat tartalmaz, amelyek alapján a független bíróhoz való jog érvényesülését érintően alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség nem merült fel. Így az indítvány ezen eleme alapján nem volt megállapítható az Abtv. 29. §-a szerinti feltételek egyikének a fennállása sem. A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában pedig az indítvány befogadásának az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem volt helye.
- [33] 4.2. A bünszervezet fogalmának kiterjesztő értelmezése ezen felül az indítványozó megállapítása szerint ellentétes a jogbiztonságból fakadó és a normatartalommal szemben támasztható követelményekkel, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével, mivel az alkalmazható jogkövetkezményt kiszámíthatatlanná teszi.
- [34] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésének az alkotmányos tartalmát az Alkotmánybíróság a 16/2014. (V. 22.) AB határozatban rögzítette. Érvelése szerint „[a] jogbiztonság követelményéből kiolvasható visszaható hatályú jogalkotás korlátozott lehetőségéhez hasonló alapjogi mércét határoz meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésében rejlő visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás tilalma. [...] A *nullum crimen sine lege* és a *nulla poena sine lege* elveket megfogalmazó alkotmányos szabály a jogállamok egyik legnagyobb múltra visszatekintő garanciáját jeleníti meg: az állami büntetőhatalom gyakorlásának korlátját és gyakorolhatóságát övező feltételek előre megismerhetőségének követelményét. Ebből az is következik, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdéséből fakadó követelmények, így a visszaható hatályú büntetőjogi jogalkotás és jogalkalmazás tilmának védelmi körébe tartozik a büntetőjog valamennyi olyan szabálya, amely az egyéni büntetőjogi felelősség megállapítása szempontjából jelentős.” (Indokolás [33])
- [35] Az Alkotmánybíróság szerint az indítványozó csupán megállapította, hogy a bünszervezet fogalmának a bíróságok általi kiterjesztése az adott alaptörvényi rendelkezés sérelmére vezet, nem határozta meg ugyanakkor sem a következtetése alapjául szolgáló indokokat, sem azt, hogy a bünszervezet-fogalom értelmezése a vele szemben folytatott büntetőeljárásban miért vezetett jogsérelemre.
- [36] Ezért az indítvány alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (4) bekezdésével összefüggésben sem merült fel olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, amely az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozta volna.
- [37] 4.3. Az indítványozó végül az Alaptörvény II. cikke szerinti emberi méltósághoz való joga megsértését állította.
- [38] Az emberi méltósághoz való jog az Alkotmánybíróság megfogalmazásában „azt jelenti, hogy van az egyén autonómiájának, önrendelkezésének egy olyan, mindenki más rendelkezése alól kivont magja, amelynél fogva – a klasszikus megfogalmazás szerint – az ember alany marad, s nem válhat eszközzé vagy tárggyá. A méltósághoz való jognak ez a felfogása különbözteti meg az embert a jogi személyektől, amelyek teljesen szabályozás alá vonhatók, nincs »érinthesetlen« lényegük” [902/B/2003. AB határozat, ABH 2008, 2025, 2029].
- [39] Az Alaptörvény II. cikkében rögzített emberi méltósághoz való jog megsértését az indítványozó a bünszervezet céljával, a szándékossággal és a bűnfelelősség elvével összefüggésben felmerülő aggályokkal kívánta igazolni.
- [40] Az Alkotmánybíróság megállapítása szerint ezek az aggályok nem állnak értékelhető összefüggésben az emberi méltósághoz való jog alkotmányos tartalmával. Így az alkotmányjogi panasz ezen elemei kapcsán sem merült fel sem az ügyet érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetősége, sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés, amely alapján az indítványi elem érdemi vizsgálatát el kellett volna végezni.

- [41] 5. Minderre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítvány vizsgálata alapján arra a megállapításra jutott, hogy az nem felel meg az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságával szemben támasztott követelményeknek, és az alkotmányjogi panasz befogadását az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdései alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjaira figyelemmel visszautasította.

Budapest, 2020. január 21.

Dr. Juhász Imre s. k.,
helyettes tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/538/2019.

